

Lite mer lika

Översyn av kostnadsutjämnings- för kommuner och landsting

Betänkande av Kostnadsutjämningsutredningen

Stockholm 2018

Stockholm i oktober 2018

Håkan Sörman

[Remiss](#)

www.regeringen.se

Utredningsuppdrag

I enlighet med kommittédirektiven (se bilaga 1) är mitt uppdrag att analysera i vilken utsträckning kostnadsutjämningsystemet fångar upp strukturella kostnadsskillnader och utifrån analysen föreslå angelägna förändringar. Områden som särskilt pekas ut är att uppdatera merkostnadsberäkningarna för gles bebyggelsestruktur, att analysera om kostnadsutjämnningen i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till effekterna av flyktingmottagandet samt att om möjligt förenkla systemet. Jag ska också överväga behovet av införanderegler och föreslå nödvändiga författningsändringar.

Remiss

- Lämnat betänkande oktober 2018
 - Utlämnande av remiss från regeringen 20190208
 - Förslag till yttrande från SKL 20190411
 - Beslut om yttrande från SKL 20190517
 - Sista svarsdag 20190517
-

Utjämningsystemets delar

- Inkomstutjämnning (806,0 mnkr budget 2019)
- Kostnadsutjämnning (-102,7 mnkr budget 2019)
- Stb migration (38,4 mnkr budget 2019)
- Införandebidrag (0 mnkr budget 2019)
- Strukturbidrag (0 mnkr budget 2019)
- Regleringspost (44,6 mnkr budget 2019)
- LSS-utjämnning (4,1 mnkr budget 2019)
- Stb bostadsbyggande (13 mnkr budget 2019)

Endast kostnadsutredningen ingick i utredningsuppdraget

Kostnadsutjämningsens syfte

Kostnadsutjämningsen syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting att tillhandahålla invånarna service oberoende av opåverkbara, strukturella förhållanden.¹ Systemet ska alltså inte utjämna för skillnader i ambitionsnivå eller effektivitet. Kostnadsutjämningsen är solidariskt finansierad inom kommunsektorn och staten har ingen del i finansieringen, till skillnad mot inkomstutjämningsen.

är inte fallet. Utjämnings sker för de kostnader man förväntas ha givet befolkningens sammansättning, gleshet och produktionsförutsättningar. Kostnadsutjämningsen är i allt väsentligt opåverkbar.

Omfattning och effekter av kostnadsutjämningsystemet

- Omfördelar idag 9,6 mdr. Förslaget ökar utjämnningen till 11,5 mdr. (kommunsektorn omsätter 800 mdr)
 - Gävle bidrar med 1032 kr/inv. Förslagets effekt innebär ett bidrag på 1016 kr/inv. En minskning med 1,6 mnkr per år.
-

Kstnadsutjämningsystemet, förslag till ny modellstruktur för kommuner

- Förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg
- Förskoleklass och grundskola
- Gymnasieskola
- Kommunal vuxenutbildning
- Individ och familjeomsorg
- Äldreomsorg
- Infrastruktur och skydd (ny)
- Verksamhetsövergripande kostnader (ny)

Befolkningsförändringsmodellen, bebyggelsestruktur och lönemodellen hanteras inom de nya modellerna
Barn och unga med utländsk bakgrund tas bort

Synpunkter på systemet

- SKL; Dagens låga incitament till att sänka ekonomisk bistånd förbättras inte med föreslagen ändring, där utjämning främst sker utifrån andel barn i familjer som fått något ekonomiskt bistånd. Varje barn ger 60 000 kr i utjämning. Detta snarare ökar modellens påverkbarhet.
 - SKL; Ställer sig positiv till äldreomsorgsmodell. Dock kommer antalet äldre i samhället att innebära en ökning av dagens omfördelning på 9 mdr till 17 mdr år 2030.
 - SKL; Gymnasiemodellen saknar socioekonomisk variabel. Dock innebär modellen risk för att kommuner kompenseras både när individ inte går i gymnasiet vid åldern 16-18 år men även när samma individ går i gymnasiet vid åldern 19-20 år
-

Synpunkter på systemet, forts

- SKL; Positivt med utjämningsmodell för vuxenutbildning. Dock finns det oklarheter kring om valda indikatorer speglar olika individers behov av utbildning (i svenska som grundutbildning)
 - SKL; Gleshetskompensation är en faktor i systemet. Utredaren har valt att inte utreda hur fördyrande gleshet är, varför bedömning av dess träffsäkerhet inte är möjlig.
-

Innehåll i översyn, socioekonomisk grund och flyktingmottagning

- Gamla merkostnadsberäkningar räknas om
- Införande av utjämning inom förskolan pga socioekonomisk grund
- Socioekonomisk kompensation inom förskoleklass/grundskolan sker genom riktat statsbidrag, Likvärdig skola. Förslag om införande i systemet
- Tydligare socioekonomisk profil inom gymnasieskolan
- Ny delmodell för vuxenutbildningen och SFI, med socioekonomisk profil.
- IFO, utjämning från levnadsvillkor, inte verksamhetens utformning
- Hälsa- och sjukvård; bostadstyp tas bort, utbildningsnivå införs.

Gles bebyggelse

- Uppdateringar av merkostnader för administration, uppvärmning, räddningstjänst, byggkostnader, gator och vägar i glesbygd.
- Glesbygdsfaktor för förskola
- Glesbygdsfaktor för hemtjänst

Växande och minskande befolkning

- Separat ersättning för minskande antal barn i förskola införs
-